

Brassersplein 2
P.O. Box 5050
2600 GB Delft
The Netherlands

www.tno.nl

T +31 15 285 70 00
F +31 15 285 70 57
info-ict@tno.nl

TNO Seminar: 'Innoveren met ICT - zorg voor impact'

Datum & lokatie: donderdag 9 september 2010, Museum voor Communicatie,
Den Haag

Aanmeldingen: mogelijk tot 20 augustus 2010, door een mail te sturen naar
Organisatie-ICT-BUIMBackOffice@tno.nl, met uw naam en organisatie.

Date
8 juli 2010

Our reference
Seminar 09/09

Programma

12.00 - 13.00	Start programma, inlooplunch
13.00 - 13.15	Opening door de Ministerie van Economische Zaken
13.15 – 14.00	Presentatie 'Energie Services Management'
14.00 – 14.50	Presentatie 'CrowdSourcing'
14.50 – 15.10	Pauze
15.10 – 15.20	Presentatie 'Innovatieversnelling'
15.20 – 16.00	Presentatie 'Sociaal-culturele factoren privacy & eIDM'
16.00 – 16.55	Presentatie 'Innovation Outlook'
16.55 – 17.00	Afsluiting
17.00 – 18.00	Borrel

Overzicht presentaties

Presentatie 1: Energy Services Management (ESM) 2009-2010

In de energiesector is de inzet van ICT in combinatie met nieuwe energietechnologie noodzakelijk voor de realisatie van een toekomstvaste energielevering die zowel duurzaam, betrouwbaar als wel kosteneffectief is.

De realisatie van deze zogenoemde intelligente energie-infrastructuren heeft ook een sterke weerslag op de rolverdeling van de huidige zowel als nieuwe actoren in de energiemarkt. Met name nieuwe aanbieders van energiegerelateerde dienstverlening kunnen toetreden op basis van een op ICT gebaseerde dienstenomgeving in de energiesector.

In 2009 is binnen het project Energy Services Management 2009 een framework opgesteld voor energieservices. Hiervoor is een analyse gemaakt van het toekomstig rollenmodel voor de energiesector. Verder is een functiemodel ontwikkeld voor de analyse van de primaire energiegerelateerde functies en mogelijke veranderingen daarin. In het project is een aanpak voor de realisering van een ICT-architectuur beschreven met daarin opgenomen de noodzaak van een stakeholderanalyse. Belangrijk hierbij zijn kwaliteitsdoelstellingen zoals o.a. innovatie, robuustheid, beveiliging, privacy en schaalbaarheid en daaraan gerelateerde ontwerprichtlijnen. Voor 2010 wordt het beschreven raamwerk en guidelines concreet gemaakt door deze toe te passen op de situatie van zogenaamde Virtual Power Plants. Er vinden namelijk een heel scala aan lokaal duurzame energieopwekking plaats. Voor verdere ontwikkeling en stimulering hiervan brengt ESM in kaart welke stappen doorlopen moeten worden en welke barrières overwonnen, om tot volwaardige energie-communities te komen.

Presentatie 2: CrowdSourcing

CrowdSourcing mag zich verheugen in een toenemende aandacht. Organisaties experimenteren steeds meer met het gebruik van crowdsourcing. De toenemende bekendheid van steeds nieuwe toepassingen op het web maakt dit ook mogelijk. Denk hierbij bijvoorbeeld aan LinkedIn, Blog en Twitter. Door de bekendheid van deze toepassingen ervaren organisaties een zekere druk om 'iets' met CrowdSourcing te doen, bijvoorbeeld om een versnelling aan te brengen in het innovatieproces of draagvlak te creëren voor een product of dienst. Vaak ontbreekt echter de aansluiting met de organisatiedoelstelling. Waarom wordt er geëxperimenteerd met deze toepassing? Wat moet het opleveren? Hoe wordt de bijdrage van de crowd in de organisatie ingebod? En waarom dan juist met CrowdSourcing? Als een organisatie begint met CrowdSourcing zonder een goede analyse te hebben gemaakt van de opbrengsten ervan en de koppeling aan de eigen organisatiedoelstellingen is er een grote kans dat het blijft bij een eenmalig experiment.

TNO heeft een benadering ontwikkeld om antwoord te geven op de vraag: 'Wanneer en hoe kan CS effectief ingezet worden?'. Deze benadering maakt inzichtelijk dat een gerichte strategie noodzakelijk is om de gewenste resultaten

van de crowd te krijgen en tegelijk ook de doelstellingen van de organisatie te realiseren. Het model van TNO benadrukt de rol van een gerichte CrowdSource strategie die wordt vormgegeven door specifieke elementen van de situatie waarin Crowdsourcing toegepast gaat worden. Naarmate deze situatie grotere moeilijkheden met zich mee brengt, neemt de mate van inspanning die nodig is om crowdsourcing succesvol in te zetten ook toe. Het model biedt een afwegingskader dat organisaties ondersteunt bij het maken van weloverwogen keuzes over het inzetten van crowdsourcing strategieën. Het CrowdSource Model van TNO bestaat uit vier stappen : klantprobleem identificeren, situatie typeren, strategie bepalen en toepassing kiezen en inzetten. Met de juiste strategie kan Crowdsourcing ondersteuning bieden bij het behalen van bedrijfsdoelstellingen. Ook in situaties die afwijken van een ideale situatie. Dit model helpt om de afwegingen inzichtelijk te maken en op basis hiervan keuzes te maken en een strategie te formuleren.

Presentatie 3: Sociaal-culturele factoren privacy & eIDM

Privacy en het sociale web: transparantie en controle?

Het sociale web is de afgelopen jaren sterk gegroeid. De populariteit van sociale netwerken is enorm en zij worden steeds belangrijker voor een groot aantal sociale en economische activiteiten. Twitter was bijvoorbeeld voor veel mensen de eerste nieuwsbron over Iran na de verkiezingen in 2009 in plaats van traditionele media (tv en kranten). Twitter en Facebook speelden een belangrijke rol bij het geld inzamelen na de aardbeving in Haïti en bij de geldinzameling voor de presidentscampagne van Obama in 2008.

Sociale netwerksites (SNS) maken participatie, betrokkenheid en empowerment van gebruikers mogelijk. Zij kunnen zich op een laagdrempelige manier snel organiseren en zo veel impact bereiken. Aan de andere kant bestaan er zorgen over de privacybescherming en veiligheid van gebruikers, vooral voor jongeren. Reputatieschade, identiteitsdiefstal, pesten (cyberbullying) zijn vaak gehoorde voorbeelden. Ook zijn er zorgen over de mogelijkheden van profilering en behavioural targeting.

TNO onderzocht in welke mate gebruikers zich bewust zijn van mogelijke privacy implicaties van hun online activiteiten. Welke factoren beïnvloeden de privacyperceptie van gebruikers? Hoe wegen zij de voordelen tegen de nadelen? En wat betekent dat voor het ontwerp van privacyvriendelijke internetdiensten? Wat zijn de implicaties voor richtlijnen om privacy van internetgebruikers te beschermen?

Presentatie 4: Innovation Outlook

Het ontbreekt in Nederland aan een systematische verkenning van (ICT-) innovaties. TNO is in 2007 een vierjarig programma gestart, de Innovation Outlook (IO), dat tot doel heeft om deze leemte te vullen. Naast het inhoudelijk opzetten van een Outlook rond innovaties draagt het project bij aan de samenwerking tussen TNO en externe partners op dit terrein, het opzetten van een netwerk van experts, en de ontwikkeling van nieuwe tools om verkenningen te ondersteunen. In 2007 heeft TNO ICT – onder meer in het kader van de DGET doelfinanciering – een studie verricht naar innovatie in de verkeer- en vervoerssector. Voor deze studie is een online Delphitool ontwikkeld en beproefd. Daarnaast is aan de hand van desk research en een creatieve workshop de innovatiedynamiek in deze sector bestudeerd. De resultaten hebben bijgedragen aan het opzetten van de TNO-brede Innovation Outlook. In 2008 is de basis gelegd voor een text-mining instrument en in 2009 is dit instrument verder ontwikkeld en aangevuld met visualisaties. Ten einde de instrumenten te toetsen is een case studie naar ICT en energie uitgevoerd.

De gewenste situatie is een met enige regelmaat uit te voeren Innovation Outlook die een overzicht biedt van (veranderingen in) het innovatielandschap, in Nederland en daarbuiten. De Innovation Outlook biedt een aantal instrumenten (Delphi-methodiek, Textanalyser, Dynamo) dat gezamenlijk, in combinatie of apart voor de verkenning en monitoring van deelterreinen kan worden ingezet. Daarnaast is er een netwerk van betrokken instituten gevormd dat gezamenlijk vanuit de resultaten die de IO oplevert onderzoeksthema's en vraagstellingen agendeert en vragen van departementen, beleidsinstellingen en het bedrijfsleven op efficiënte en effectieve wijze kan beantwoorden.

Motieven voor de Innovation Outlook zijn het ontbreken van voldoende inzicht in de innovatiedynamiek binnen een land als Nederland en binnen een regio als Europa. Het speelveld van de op te zetten Innovation Outlook is Nederland waarbij er oog zal zijn voor de bredere technologische, economische en sociale dynamiek rond de gekozen innovatiethema's. De indruk bestaat dat het economisch rendement van R&D investeringen hoger kan dan op dit moment gerealiseerd wordt. Daarvoor is inzicht nodig in ontwikkelingen die op Nederland en Europa afkomen, en gevoel voor de impact die deze ontwikkelingen in wetenschaps-technologisch, economisch en sociaal opzicht kunnen betekenen. De Innovation Outlook heeft tot doel om kennis over aankomende innovaties te vergroten en kennis over de te verwachten impact van de ontwikkelingen te vergaren.